

Els objectius globals i locals pel desenvolupament sostenible de l'aigua i el sanejament

Ignasi Rodríguez-Roda | Catedràtic d'enginyeria química | Universitat de Girona

Resum: Els Objectius pel Desenvolupament Sostenible definits per les Nacions Unides fixen uns reptes importants en matèria d'aigua pel 2030. En aquest article es resumeixen aquests objectius i es proposen les fites que cal considerar a Catalunya pel seu assoliment.

Paraules clau: aigua, sanejament, medi hídric, Objectius pel Desenvolupament Sostenible, Catalunya

L'autor: Ignasi Rodríguez-Roda (Barcelona, 1969), professor d'Enginyeria Química de la Universitat de Girona (UdG), cap de l'àrea de Tecnologies i Avaluació de l'Institut Català de Recerca de l'Aigua (ICRA), i director científic del Campus Aigua de la UdG.

Twitter - @irodriguezroda

LinkedIn / Facebook - Ignasi Rodríguez-Roda

Contribució

Les Nacions Unides han definit una nova agenda amb els **Objectius pel Desenvolupament Sostenible** del planeta pel 2030. Aquesta agenda, aprovada per 193 caps d'Estat i de Govern, incloent-hi els EUA de l'era pre-Trump, són una oportunitat per acabar amb la pobresa i reduir les desigualtats al món. Un dels eixos principals d'aquests objectius fa referència a l'**aigua neta i el sanejament**.

Amb les dades disponibles el 2015, i malgrat la substancial millorar que va suposar l'impuls dels Objectius del Desenvolupament del Mil·lenni (2000-2015), s'estima que encara hi ha més de 600 milions de persones que fan servir aigua sense tractament ni cap garantia de qualitat, i gairebé 2,5 bilions de persones no disposen de lavabos i encara menys sistemes de sanejament on tractar les aigües residuals. A més, hi ha més de 2 milions de persones arreu del món afectades per l'estrès hídric, xifra que es preveu que augmentarà significativament en el futur com a conseqüència del canvi climàtic.

És per tot això que les Nacions Unides han fixat l'objectiu de **garantir la disponibilitat i una gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a totes les persones** el 2030. Pel que fa a la **garantia d'abastament**, s'han proposat aconseguir l'accés universal i equitatiu a l'aigua potable a un preu assequible per a totes les persones. També es pretén aconseguir l'accés equitatiu a serveis de **sanejament i higiene** adequats per a totes les persones, i posar fi a la defecació a l'aire lliure, amb especial atenció a les necessitats de les dones i nenes, així com a les persones en situacions vulnerables. Així mateix, es vol millorar la qualitat de l'aigua mitjançant la reducció de la contaminació, l'eliminació dels abocaments i la reducció al mínim de la descàrrega de materials i productes químics perillosos, i la reducció a la meitat del percentatge d'aigües residuals sense tractar.

A part de l'abastament i el sanejament, que afecta principalment als països en via de desenvolupament, els Objectius pel Desenvolupament Sostenible també s'han fixat augmentar l'**eficiència de l'ús dels recursos hídrics** a tots els sectors, assegurant la sostenibilitat de l'extracció i del subministrament d'aigua potable per tal de fer front a l'escassetat d'aigua, i dur a terme una **gestió integrada dels recursos hídrics** a tots els nivells, fins i tot mitjançant la cooperació transfronterera. També inclou aspectes del medi hídric, protegint i restablint els ecosistemes relacionats amb l'aigua, inclosos boscos, muntanyes, aiguamolls, rius, aqüífers i llacs.

I finalment, pel que fa a la **cooperació i participació**, es vol ampliar la cooperació internacional i el suport ofert als països en desenvolupament per a la capacitació en matèria d'activitats i programes relatius a l'aigua i el sanejament, incloent-hi les provisions i els emmagatzemaments d'aigua, la dessalinització, l'eficient aprofitament dels recursos hídrics, el tractament d'aigües residuals i les tecnologies de reciclatge i reutilització, així com donar suport a la participació de les comunitats locals en la millora de la gestió de l'aigua i el sanejament i enfortir-la.

Aquests Objectius del Desenvolupament Sostenible afecten en diferent grau a tots els països del món, i és per això que a **Catalunya** ja s'hi està treballant des del Departament de Territori i Sostenibilitat del Govern de la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb l'Agència Catalana de l'Aigua i diferents experts i agents públics i privats del territori relacionats amb la gestió de l'aigua. Tot i que encara no s'han fet públiques les conclusions de l'adaptació a Catalunya dels objectius i les fites proposades per les Nacions Unides en matèria d'aigua i sanejament, hi ha alguns aspectes sobre els quals ja se sap que caldrà incidir. Per exemple, tot i que Catalunya té uns sistemes d'abastament per grans poblacions òptims, encara hi ha problemes de qualitat en alguns municipis petits i en

nuclis dispersos, ja que Catalunya té gran part de les seves masses superficials d'aigua amb problemes de qualitat. També cal reduir el dèficit hídric de les conques internes, especialment greu en períodes de sequera. Pel que fa al sanejament, Catalunya encara té pendent algunes actuacions en nuclis petits, a part del repte d'optimitzar i modernitzar les instal·lacions existents. Finalment, i de cara l'assoliment de la gestió integrada del recurs hídric, Catalunya, igualment que la resta del món, ha de millorar i definir una governança de l'aigua moderna, transparent i innovadora, que garanteixi l'optimització del recurs, el seu ús per tots els àmbits (municipal, agrícola, industrial, però també per produir energia i per mantenir el medi), a un cost assumible per l'usuari (amb aplicació de tarifes socials per col·lectius vulnerables) però que alhora permeti recuperar els costos en el servei i mantenir les infraestructures necessàries.

Com podeu veure hi ha molta feina a fer, i l'hem de fer entre tots, administració, teixit empresarial, societat, i també el món acadèmic. Precisament Catalunya és molt potent tant en recerca com en cooperació en el camp de l'aigua, i ja fa anys que es treballa des de diferents àmbits per donar solucions locals als reptes globals. En el cas de Girona l'activitat de recerca es promou des del campus sectorial de l'aigua, que dinamitza un ecosistema innovador format per empreses, institucions i més de tres-cents investigadors d'excel·lència de la Universitat de Girona, l'Institut Català de Recerca de l'Aigua i el Centre d'Estudis Avançats de Blanes, que treballen en aspectes que seran clau per l'assoliment de les fites dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, com l'impacte del canvi climàtic sobre els recursos i el medi natural, els béns i serveis ecosistèmics, els usos i el cicle urbà de l'aigua, tant pel que respecte a la gestió i als aspectes socials, com a la proposta de solucions i tecnologies innovadores, les eines per a la gestió i optimització de processos, la restauració d'espais naturals o la qualitat de les aigües superficials, subterrànies i marines entre moltes altres. Pel que respecte a la cooperació, l'Oficina de Cooperació pel Desenvolupament de la Universitat de Girona defineix, coordina i promou la política d'actuacions en els àmbits de la cooperació i la solidaritat, incloent-hi aspectes de tractament de l'aigua i sanejament mitjançant projectes de cooperació internacional per al desenvolupament.

Amb la tranquil·litat que s'està fent la feina, i que s'està fent bé, ara cal seguir col·laborant des de tots els estaments per tal que el Govern es fixi unes fites ambicioses, i sobretot que hi dediqui els recursos necessaris per assolir-les i fer de Catalunya un país referent en la gestió de l'aigua. Els que fem R+D+I i cooperació en aquest camp ho veiem com una oportunitat per aportar-hi el nostre granet de sorra, o més ben dit, la nostra petita gota d'aigua, per tal de fer un món més just entre tots.